

TA'LIMDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING AHAMIYATI

*Barotova Madinabonu Muxiddin qizi -
Termiz davlat pedagogika instituti talabasi*

Annotatsiya:

Hozirgi kunda ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalar, interfaol usullar, pedagogik va axborot texnologiyalarini o'quv jarayoniga qo'llashga bo'lgan e'tibor dolzarb mavzu hisoblanadi. Ushbu maqolada, asosan, ta'limni texnologiyalashtirish, oliy ta'lim tizimida innovatsion ta'lim texnologiyalarining o'rni va ahamiyati hamda PLICKERS texnologiyasi haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: innovatsion texnologiyalar, axborot texnologiyalari, ta'limni texnologiyalashtirish, interfaol uslub, mustaqil ta'lim, PLICKERS texnologiyasi.

THE IMPORTANCE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATION

*Barotova Madinabonu –
Student of Termez State Pedagogical Institute*

Annotation:

Currently, in the educational process, the focus on the application of innovative technologies, interactive methods, pedagogical and information technologies to the educational process is an urgent topic. This article mainly focuses on the technologization of education, the role and importance of innovative educational technologies in the higher education system, and the technology of PLICKERS.

Keywords: innovative technologies, information technology, educational technologization, interactive style, Independent Education, PLICKERS technology.

Yurtimizning ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy, madaniy sohalarda bo'layotgan tezkor o'zgarishlar ta'lim tizimini ham tubdan isloh qilishni taqozo etmoqda, chunki mukammal ta'lim tizimi respublikamizning kelajak intellektual imkoniyatlarini va uni gullab-yashnashi hamda rivojlanishini belgilab beruvchi yoshlarni har tomonlama ijodkor, mustaqil faoliyat yurita oladigan qilib tarbiyalashda muhim omil hisoblanadi.

Hozirgi kunda ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalar, interfaol usullar, pedagogik va axborot texnologiyalarini o'quv jarayoniga qo'llashga bo'lgan e'tibor dolzarb mavzuga aylangan. Bunga asosiy sabablaridan biri an'anaviy ta'limda talabalarni faqat tayyor bilimlarni egallashga o'rgatilgan bo'lsa, zamonaviy ta'lim texnologiyalari ular egallayotgan bilimlarni o'zlari mustaqil o'rganib, qidirib topishlariga, tahlil qilishlariga, hatto xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishlariga o'rgatadi. "Ta'limning bugungi vazifasi talabalarni kun sayin oshib borayotgan

axborot ta'lim muhiti sharoitida mustaqil ravishda faoliyat ko'rsata olishga, axborot oqimidan oqilona foydalanishga o'rgatishdan iboratdir. Buning uchun ularga uzluksiz ravishda mustaqil ishlash imkoiniyati va sharoitini yaratib berish zarur. Shunga ko'ra, umumkasbiy fanlarni axborot kommunikatsion texnologiyalar orqali tayyorlab, yoshlarning yanada bilim va ko'nikmalarini shakllantirishga harakat qilish bugungi kunning dolzarb muammosi desak, xato qilmagan bo'lamiz"[1]

O'qituvchi bu jarayonda shaxsning rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratadi. Shuning uchun malakali kasb egalarini tayyorlashda zamonaviy o'qitish metodlari, innovatsion, pedagogik va axborot texnologiyalarining o'rni va ahamiyati benihoya kattadir. Shuning uchun oliy ta'lim jarayonini amalga oshirish, ta'lim-tarbiya ishlarini yaxshilash, zamonaviy pedagogik, innovatsion va axborot texnologiyalarni ta'lim jarayoniga tatbiq etish, ilg'or ish tajribalarini ommalashtirish, jamoatchilik asosida ta'lim muassasasi o'rtasidagi hamkorlikni yuzaga keltirish, uni mustahkamlash asosiy masalalardan hisoblanadi.

Ta'limni texnologiyalashtirish – bu mustaqil o'rganib o'qitish jarayoniga texnologik yondashish asosida ta'lim maqsadlariga erishishning eng maqbul yo'llari va samarali vositalarni tadqiq qiluvchi va qonuniyatlarni ochib beruvchi pedagogik yo'nalishdir.

Ta'lim texnologiyasi – bu mavjud sharoit va o'rnatilgan vaqtda belgilangan ta'limiy maqsad va ko'zlanayotgan natijalarga kafolatli erishishni vositali ta'minlovchi, muloqot, axborot, boshqaruv va o'qitishning eng qulay yo'l va vositalarining tartibli yig'indisi (ta'lim berish texnologiyasining jarayon-bayonli jihati); bu mavjud yuzaga kelgan ta'limiy jarayon sub'yektlarining hamkoriy harakatlari, haqiqiy jarayon (ta'lim berish texnologiyasining amaliyjarayon jihati) tartibi. [2]

Innovatsiya – yangilanishni, o'zgarishni amalga joriy etish jarayoni va faoliyati (inglizcha innovatsiya – kiritilgan yangilik, ixtiro). Ilmiy texnika yutuqlari va ilg'or tajribalarga asoslangan texnika, texnologiya, boshqaruv va mehnatni tashkil etish kabi sohalardagi yangiliklar, shuningdek ularning turli sohalari va doiralarda qo'llanishini aks ettiradi.

Innovatsion (yangilik kiritish) ta'limni o'ziga xos xususiyatlari:

1. Oldindan ko'ra bilish, ya'ni, talabani avvalgi va hozirgi tajribasi asosida o'qitish emas, balki uni uzoq kelajakni mo'ljallashga o'rgatishdan iborat bo'lib, talaba ijtimoiy hayot va kasbiy faoliyatda taxmin qilish, ko'zlash, modellashtirish va loyihalashtirishni amalga oshira olishi zarur.

2. Talabalarning hamkorlikda ta'lim olish va muhim qarorlarni qabul qilish (lokal va xususiydan tortib dunyoni, madaniyat, sivilizatsiya rivojlanishini hisobga olishdan global muammolarni hal etish)da faol ishtirok etishini ta'minlash.[3]

Innovatsion texnologiyalar pedagogik jarayon hamda mustaqil o'rganib, o'qituvchi va o'quvchi faoliyatiga yangilik, o'zgarishlar kiritish uni amalga oshirishda, asosan, interfaol uslublardan foydalaniladi.

Interfaol texnologiyalar - bu o'qituvchi va o'quvchilarga joyni almashtirishga yordam beradigan usullar. Guruhlarda muloqot qilish, ma'lumotlar ustida ishlash, talabalar o'z-o'zini o'rganish uchun yangi imkoniyatlarni kashf etadilar. Bu talabalar bir-biri bilan o'zaro munosabatda bo'ladigan, umumiy muammoni hal qilishda ishlaydigan faoliyatni yaratishga qaratilgan ish uslublari va usullarining butun majmuasidir.[3]

Interfaol texnologiyalar maktablarda seminarlar, bahs-munozaralar, muammoli ma'ruzalar, munozaralar orqali amalga oshiriladi, bunda o'quvchilar o'z fikrlarini bildirishlari, o'z fikrini bahslashishni o'rganishlari mumkin.

Bugungi kun o'qituvchisi mustaqil o'rganib universal mutaxassis, ham o mustaqil o'rganib o'rgatuvchi, ham mustaqil o'rganib o'rganuvchi bo'lishi, ya'ni o'mustaqil o'rganib z ustida tinimsiz ishlashi, doimo izlanib yashashi kerak. O mustaqil o'rganib qituvchilar zimmasidagi mas'uliyatli vazifani to'laqonli uddalash uchun ta'lim va tarbiyaning zamonaviy usullaridan keng foydalanishga harakat qilish zarur.

Dars jarayonlariga axborot komunikatsiya texnologiyalarini joriy etish talabalarning fan sirlarini puxta egallashlariga keng yo'l ochadi.Ularning dunyoqarashini kengaytirib,intellectual salohiyatini oshiradi. Ana shunday innovatsion texnologiyalardan biri bu PLICKERS dasturidir.[4]

Xorijiy davlatlarda ta'lim tizimiga mazkur dasturning tadbiiq etila boshlanganiga ancha bo'ldi. Mazkur dastur talabaning o'tilgan mashg'ulotlar va uyga berilgan vazifalarni chuqur o'zlashtirishiga keng imkoniyat yaratadi.Bu dasturning ta'lim jarayoniga tadbiiq etilishi har bir talabaning bilim darajasini sezilarli oshirish barobarida ularning dunyoqarashini kengaytiradi.

E'tiborli tomoni shundaki, dastur nihoyatda sodda va qulay. Undan foydalangan o'qituvchi talabalar auditoriyasi bilan tezkor aloqani amalga oshirishga ega bo'ladi. PLICKERS dasturini dars jarayoniga tadbiiq etish alohida kompyuter sinfi yoki talabalarni boshqa jihozlar bilan ta'minlashga ehtiyoj tug'dirmaydi.Mashg'ulot o'qituvchining plansheti yoki mobil telefoni orqali boshqariladi. Bu o'quvchilar uchun ham juda qiziqarli. Chunki dars jarayonida berilgan savollarga kim tez va to'g'ri javob topishi kabi o'yin elementlari paydo bo'ladi.

Mazkur dastur bo'yicha dars o'tmoqchi bo'lgan o'qituvchi smartfon yoki telefoniga internet tarmog'idan PLICKERS mobil ilovasini yuklab olishi kerak.Ushbu ilovaning afzalligi shundaki, o'qituvchining planshetiga o'rnatilgan mobil ilova o'quvchilarga tarqatilgan qog'oz kartalaridagi QR (Quisk Response-inglizcha tezkor javob mazmunini anglatadi) kodlarni o'qiydi.O'qituvchi proyektori bo'lgan kompyuter

orqali o'quvchilarga savol yo'llaydi. So'rov oxirida uning natijasi ekranda paydo bo'ladi.[5]

PLICKERS texnologiyasidan foydalangan holda darslarni tashkil etish samarali natijalar beradi. Mazkur dastur bir vaqtning o'zida butun guruh talabalarining bilim darajasini aniqlab, guruhning umumiy o'zlashtirishini shaffof tarzda, o'sha daqiqaning o'zida ekranda namoyon etadi. Bu usul talabalrda katta taassurot qoldirib,dars jarayonida ularning faolligini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Turanova Iroda Oliy ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalardan foydalanish 217-bet
2. Pedagogik texnologiya: muammo va istiqbollar (zamonaviy pedagogik texnologiyaning ilmiy-nazariy asoslari).Mualliflar uruhi./T.OOMQHTRM, 320-bet;
3. Ergashev R.N,Ergasheva G.M, Eshonqulova M.X. Boshlang_ich ta`lim pedagogikasi,innovatsiya va integratsiyasi.-T.:Toshkent,2021.-119bet;
4. Ibragimov X.Abdullayeva Sh.Pedagogika nazariyasi.-T. ‖Fan va texnologiyal‖, 2008.-225-bet.
5. G.Dj.Tosheva B.B.Toirov Innovatsion texnologiyalar ta'lim taraqqiyotining asosiy kuchi va tutgan o'rni.